

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Tertia, Qva Continentvr Hermiae Sozomeni
Salaminij lib. 9. Euagrij Scholastici Epiphanensis lib. 6

Christopherson, John

[Köln], 1569

De monachis in Thebaide degentibus, Apollo, Dorotheo, Piammone,
Ioanne, Marco, Macario, Apollodoro, Mose, Paulo, qui vitam Pherina
agebat, Paco Stephano, & Pior. Capvt XXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12718

SOZOMENI HISTOR.

egit, & monachis circiter decem millibus præfuit. Quos omnes sic instituit, vt propriis laboribus res necessarias, tñ pararent sibi, tum aliis egentibus suppeditarent. Tempore verò æstatis mercede conducti, solent fruges demetere, inducti satis frumenti & sibi reponerent, & aliis monachis impertiebantur. Dioscoro autem non plures, quàm centum fuere in disciplinam traditi. Qui cum esset præbyter, sacerdotio summa cum diligentia perfunctus est: inq; eos, qui ad sacra accedebat mysteria accuratè inquisiuit, & exquisitum de illis exercuit iudicium: adeo vt nisi mente antè perpurgata, & nullius admitti sceleris conscia ipsi accedere non auderent. Itemq; in dandis sacris mysteriis Eulogius presbyter eodem tempore etiam multo accuratius in hominum vitam inquirere solet: quem ferunt, cum sacrum faciebat, mentes accedentium ad mysteria ita præsciuisse, vt peccata eorum palam coargueret, & res in cuiusq; mente occultatas perspicuè contueretur. Itaque eos, qui aliquid delicti admiserant, aut de aliquo improbo facinore consilium iniuerant, ad tempus arcebat ab altari, peccatumque eorum planum omnibus fecit: quos postea penitentia purgatos denuò ad mysteria admisit.

De monachis in Thebaide degentibus, Apollo, Dorotheo, Piammone, Ioanne, Marco, Macario, Apollodoro, Mose, Paulo, qui vitam Pherina agebat, Paco, Stephano, & Pior.

CAPVT XXIX.

IN istorum numero Apollo quoq; fuit, qui vixit in Thebaide: Hic cum pubescere inciperet, vitæ monasticæ se dicauit. Qui cum in solitudine ad quadraginta annos vixisset, diuino oraculo iussus, speluncam ad radices montis cuiusdam locis ab hominibus habitatis vicini occupauit. Qui etiam præ miraculorum multitudine breui magnam nominis celebritatem est consecutus, & q̄ plurimis præfuit monachis. Nam tam vtilibus ad vitam disciplinis utebatur, vt multos alliceret. Sed quænam fuerit eius disciplinæ ratio, & quanta q̄q; diuina fecerit miracula, Theotheus ecclesiæ Alexandrinæ antistes accuratè narrat: qui nō illius modò, sed aliorum etiã cōplurium, de quibus facta est

est à me mentio, vitas literis persecutus est. Eodem tempore erant præterea multi pij viri, qui hoc vitæ genus studiose colebant circa Alexandriam, ad duo circiter millia. Quorum alij solitudines accolebant: alij prope Mareoté & confines Libyes habitabant. Inter quos facile illustrissimus fuit Dorotheus, genere Thebanus. Cuius hæc vitæ ratio erat. Interdiu lapides ex mari, quod erat in proximo, colligere, inque annos singulos paruulam domum extruere solebat, & eam dare his, qui sibi domum ædificare non poterant. Noctu autem folia palmarum noctebat textura tortili, & ex illis sportulas conficiebat, quibus victum sibi suppeditaret. Cibus erat illi panis sex vnciæ, & fasciculus minorum olerum: potus autem aqua. Quod genus severæ disciplinæ cum ab ineunte ætate excoluisset, ne in ipsa quidem senectute remisit. Nunquam visus est vel super stoream, vel super lectum dormire, vel pedes, quò corpus relaxaret, extendere, vel sua sponte quieti se tradere: nisi quòd dū aut opus faciebat, aut capiebat cibū, à natura coactus clausit fortè oculos: adeo vt non raro ei inter comedendum dormiscenti cibus ore excideret. Nam quodam tempore somno supra modum oppressus, inscius in stoream delapsus est. Ob quod factum magno affectus dolore, submissa voce dixit: Si angelos poteris ad dormiendū impellere, poteris etiā hominē severæ disciplina deditū. Seipsum quidē significavit, dicto ad somnum fortasse relato, vel ad dæmonem, qui studiosis actionibus impedimento esse solet. Cui quidam ita se affligētī accedens, cur, inquit, ita corpus conficis? quia illud, inquit, me conficit. Præterea Piammon & Ioannes id temporis quoq; circiter *δ'ιολκὸμ* Aegypti celeberrimis præfuere monasteriis. Exquisitissime autem sacerdotio (presbyteri enim erāt) & summa cū reuerentia perfungebantur. Traditum verò est Piammonem quodam tempore, cum sacrum faciebat, vidisse circa sacram mensam stantem angelum Dei, & monachos præsentem in libro scripsisse, absentes verò inde deleuisse. Ioanni autem tantam vim cōtra ægrotationes & morbos donauerat, vt multos podagra laborantes, & articulos membrorum habentes resolutos sanaret. Per illud idem Benjamin, ætate admodum prouectus circa Scetin in monastica

SOZOMENI HISTOR.

vitæ disciplina tempus ætatis summo cum splendore tri-
 uit: cui deus largitus fuerat, vt sola tactione manus aut
 oleo, supra quod orabat, absque medicamento ægro-
 tos omni morborum genere liberaret. Qui cum talis ef-
 set, dicitur in aquam intercutem delapsus, ita corpore
 intumuisse, vt per fores domus, in qua ætatem degebat,
 efferri non potuisset, nisi postes vnâ cum foribus demoli-
 ti fuissent. Inter ægrotandum autem, cum in lecto iacere
 non posset, circiter octo menses in sella latissima sedisse:
 & licet alios morbis vexatos sanare consueuisset, neuti-
 quam tamen ægrè tulisse, quod se ipse morbo quo labo-
 rabat, eripere non posset: imo verò eos, qui ipsum vise-
 bant, cōsolatum esse, orauisse, vt pro anima sua Deo pre-
 ces funderent: de corpore se nihil laborare: quandoqui-
 dem, inquit, cum rectè valeret, nihil me iuuat, & cum
 iam affligatur, nihil lædit. Eodem tempore Marcus ille
 multorū sermone celebratus, Apollonius iuuenis, & Mo-
 ses æthiops in Scete ætatem egere. Fertur Marcum, cum
 adhuc adolescens esset, mansuetum in primis & tempera-
 rem fuisse, sacras literas memoria tenuisse: adeo etiã deo
 charū, vt Macarius constâter affirmaret, cū ipse esset pres-
 byter Cellinorum, eum nunq̄ à se ea mysteria accepisse,
 quæ fas est sacerdotibus in sacra mensa hominibus initia-
 tis dare, sed angelū ei illa dedisse: cuius manum solum ad
 iuncturam vsque brachij se vidisse dicebat. Macario au-
 tem data est à Deo gratia, vt dæmones prorsus contem-
 neret. Causa verò cur se initiò vitæ monasticæ addixe-
 rit, fuit cædes non voluntaria. Nam cum adhuc puer es-
 set, & oues circa lacum Maream pasceret, quendam ex æ-
 qualibus inter ludendum fortè interemit. Itaque veri-
 tus, vt daret pœnas, fugit in solitudinem. Posthæc cum
 triennio sub dio vixisset, paruulam sibi domum ibi con-
 struxit, in qua viginti quinque annos ætatem degit. Istud
 quoq̄; de eo memorant hi, qui idē ipsum ab illo audiuerunt,
 quòd magnam pro calamitate illa gratiam haberet, cæ-
 demque eam non voluntariam appellaret salutarem, quip-
 pe quæ piæ disciplinæ sibi, & beatæ vitæ causa extitisset.
 Apollonius verò, quamuis reliquo vitæ tempore mer-
 caturam exercuisset, tamen ætate iam ingrauescente, ad
 Scetin

Scetin profectus est . Ac cum secum consyderaret se per
 ætatem nec scribere posse discere , neque vllam aliam ar-
 tem , suis ipsius pecuniis omnia cum medicamentorum ,
 rum rerum aliarum ægrotis necessariarum genera coe-
 misse traditur , & quotidie à primo mane vsque ad ho-
 ram nonam per singula monachorum ostia perrexisse ,
 quò ægrotos inuiseret . Quod genus disciplinæ cum ne-
 cessarium sibi & accommodatum comperisset , in eo
 quod reliquum erat ætatis transegit . Cum autem iam
 esset è vita migraturus , ea , quæ possidebat , alteri tra-
 didit , deditque in mandatis , vt eadem ipse pietatis of-
 ficia obiret . Moses verò , cum seruus esset , ex ædibus
 domini sui propter improbitatem eiectus est : atque ad
 latrocinium conuersus , manipulo latronum præfuit . Qui
 post multa admisa scelera , post multas cædes factas , re-
 pentina facta mutatione , vitæ monasticæ se tradidit , atq;
 ex insperato ad piæ viuendi disciplinæ perfectionem ve-
 nit . Nam cum præ firma corporis constitutione , quam
 ex priore vitæ ratione consecutus fuerat , adhuc ef-
 feruesceret , & visis voluptatum sibi obiectis commoue-
 retur , infinitis ferè exagitationis generibus corpus ma-
 cerare cœpit : nunc exiguo pane siue obsonio vtendo , mo-
 dò operis faciendo plurimum , aliquando quinquagesies
 orando , interdù ad sexennium singulas noctes integras ad
 preces faciendas pedibus consistendo , totoq; illo spatio
 neq; flectere genua , neq; oculos ad somnũ capiendũ oc-
 cludere voluit : non raro etiam noctu per monachorum
 domicilia transiens , hydriam cuiusq; clam aqua imple-
 uit . Quæ res erat sanè valde laboriosa . Nam locus , vnde
 aqua hauriebant , ab aliis decè stadia , viginti ab alijs , à non
 nullis amplius triginta abfuit . At tametsi seriò operam
 dabat crebris exercitationibus vires debilitare , & corpus
 grauibus laboribus premere , tamè magna ex parte vtraq;
 non minus integra , quàm antè , remanserunt . Nam tradi-
 tum est latrones quodã tempore indomũ , vbi solus virũ
 colebat monasticã , irruptionem fecisse : eum illos omnes
 cõprehẽdisse , constrinxisse vinculis , & cũ quatuor essent
 numero , humeris imposuisse , deportasse in ecclesiã , cau-
 sam illorum monachis collegis permisisse , perinde atque

T iij sibi

SOZOMENI HISTOR.

sibi licere non putaret quenquam vlllo afficere incommodo. Memorant enim nemini tam egregiam à vitiositate ad virtutem mutationem accidisse : quandoquidem & in disciplina monastica peruenit ad summum, & id à Deo consecutus est, vt ingentem dæmonibus iniiceret terrorem, & presbyter monachorum in Sceti ætatem degentium fieret. Qui cum talis esset, multos post se optimos reliquit discipulos, & circiter septuaginta quinq; annos natus, exiuit è vita. Eodem regnante imperatore, vixere Paulus, & Pachō, Stephanus & Moses, ambo Libyes, & Pior etiam Aegyptius. Paulus quidem domicilium habuit in Pherme, qui est mons in Sceti : cui fuere discipuli non pauciores quinientis. Nullum opus faciebat, neque à quopiam quicquam sibi accepit, præterquam id solum, quod edebat. In precibus solum se defixit, & in dies singulos trecentas orationes Deo, velut tributum quoddam reddidit. Ac ne per imprudentiam in numero erraret, trecentis lapillis in sinum coniectis, ad singulas preces singulos inde eiecit lapillos. Consumptis igitur lapillis, constabat sibi orationes lapillis numero pares ab se expletas esse. Pachon verò id temporis in Sceti magna cum nominis celebritate vixit : quem constat ita vitam ab ineunte ætate ad summam senectutem instituisse, vt quamuis corpore esset bene constituto, tamen neque perturbatio animi, neq; dæmon eum ignauum in rerum continentia earum, quas virum piæ viuendi disciplinæ dicatum reprimere decet, aliquando deprehenderit. Stephanus circiter Mareotem non longe à Marmarica habitauit, quem memoriæ proditum est, exquisitum in primis, & perfectissimum disciplinæ genus excoluisse, & ad sexaginta annorum spatium monachum fuisse spectatissimum, & Antonio magno familiarem. Mansuetus erat, & valde sapiens : in colloquio dulcis & fructuosus, atque ad animos eorum, qui mœrore premebantur tum permulcendos, tum ad solatium ac iucunditatem traducendos, etiamsi doloribus necessariis antè occupati fuissent, admodum habilis idoneusque. Similem quoque se præbuit suis ipsius calamitatibus. Nam cū graui morbo, & insanabili illo quidem opprimeretur, adeo vt membra eo corrupta medicis excidenda traderet, tamè opus

opus facere, foliaque palmarum manibus contexere complicareque non destitit. Atque eos, qui aderant, cohortatus est, ut de suis calamitatibus non dolerent, neque aliud quicquam cogitarent, nisi quod ea, quæ à Deo fiunt, omnino ad bonum finem spectarent, & quod sibi vtile foret, in eiusmodi cruciatus incidisse, idque pro peccatis fortasse, pro quibus præstaret hic pœnas, quàm post hanc vitam, persolvere. Moses autem cum ob mansuetudinem & charitatem erga omnes, tum ob morborum curationem, quam precibus solum effecit, magnâ laudem consecutus fuisse traditur. Pior, cum statuisset ab ineunte adolescentia vitæ monasticæ se consecrare, eo ipso temporis vestigio, quo ea de causa paternis ædibus egressus sit, spondit deo se de cætero neminem ex suis aliquando oculis aspecturum. Post annos quinquaginta, soror accepit eum ad huc viuere. Quæ cum præ immenso gaudio nuntij tam in sperati esset penè obstupefacta, quiescere non potuit, nisi fratrem oculis intueretur. Quam ætate prouectam lamentantem & implorantem in hac re auxilium, episcopus illius loci commiseratus, scripsit ad præsides monachorum in solitudine degentium, ut Piorum ad se mitterent. Qui iussus, eò profectus est, quippe cum non posset illis contradicere. Nam non fas erat monachis Aegypti, credo ite alijs, imperatis resistere. Ille igitur, vno secum assumpto, venit in patriam. Atque stans pro foribus domus paternæ, signum dedit se venisse. Vbi verò fores crepare sensit, oculis oclusis, sororem nomine compellauit: dixitque; Ego Pior, frater tuus. Age, me contuere, quantum lubet. Illa igitur mirè hac de re oblectata, gratias deo egit. Is autè cum prope fores precatus esset, reuertitur ad locum in quo habitabat. Ibi puteo defosso, aquam repperit amaram: qua quidem aqua potionis loco ad extremum vitæ diem vsus est. Posterum autem tempus disciplinæ illius & continentix seueritatem euidenter declarauit. Nam eo mortuo, cum non pauci vitam monasticam in eodem loco exigere conarentur, nemo eorum aquam ferre potuit. Equidè ipse mihi pro certo persuadeo non fuisse ei difficile, si nõ tam austerum disciplinæ modum sequi decreuisset, precibus aquam amaram in dulcem conuertisse: præsertim cum

T v perfecisset

SOZOMENI HISTOR.

perfecisset, vt alio quodam in loco, vbi nulla aqua omni-
no extiterat, aqua erumperet. Nam memoratum est Mosen
cum suis monachis quodam tempore quando puteum de-
fodiebant, quoniam neque vena, quam se reperturos spe-
rabant, apparet, neque aqua in profundo emergeret, ab
opere iam destitutos fuisse, nisi Pior circiter meridiē illis
fortē interuenisset: qui cum eos salutasset, diffidentia q; &
imbecillitatis animi arguisset, descendit in fossam, & ora-
uit. Cumque terram ligone iam tertio percussisset, aqua
confestim erupit, & fossam cōpleuit. Pior, precibus factis,
discessit: qui à Mose & monachis eius rogatus, vt cibū a-
pud ipsos caperet, noluit, sed dixit se non ea de causa ad
eos missum, atque rem, ob quam ipse venerat, iam esse
confectam.

*De monachis, qui in monasteriis Scetis vixerunt,
Origine, Didymo, Cronione, Arsisio, Putabaste,
Arfione, Serapione, Ammonio, Eusebio, & Di-
oscoro, fratribus, & iis qui longi nominabātur,
& Enagrio philosopho. CAP. XXX.*

Eodem tempore in monasteriis Scetis floruerūt, Ori-
genes senex vnus ex discipulis Antonij magni, qui
adhuc supererat, & Didymus, & Cronion annos iam
circiter decem & centum natus, & magnus Arsisius, & Pu-
rubastes, & Arfion, & Serapion, qui eisdem cum Antonio
vixere temporibus: quique cum in disciplina monastica
consensissent, monasteriis iam tum in eo loco positis præ-
fuerunt. Rursus alij complures præclari & boni viri, quo-
rum alij erant adulescentes, alij ad robustā ætatem perue-
nerant, in magna celebritate vnā cum illis vixerunt. Porro
Ammonius, Eusebius, & Dioscorus, per idem tempus ma-
gni nominis fuere: isti fratres erant inter se, & propter cor-
poris staturam, Longi vocabantur. Traditum est istū Am-
moniū ad perfectissimū monasticæ vitæ ac disciplinæ mo-
dum venisse: voluptatē & mollitiē fortiter deuicisse, litera-
rum fuisse & doctrinæ adeo studiosum, vt Origenis, Di-
dymi, & aliorū scriptorū ecclesiasticorū libros diligenter
euolueret: à primo tempore ætatis ad extremum vitæ
diem